

Németh László

FSF.HU ALAPÍTVÁNY

Kiadványok
Open.Office.org
Writerrel

Linux az oktatásban
2010, október 16.

OOo KIADVÁNYKÉSZÍTÉS

- Kiadványkészítés az OpenOffice.org Writer szövegszerkesztővel
- Fejlesztés
  - Linux Libertine G
  - Tipográfiai eszköztár
  - OOo Graphite-kiegészítő (Keith Stribley, ThanLwinSoft) magyarítása
  - Hibabejelentések Graphite-integrációhoz
  - Javított hamis kiskapitálisok

Németh László

FSF.HU ALAPÍTVÁNY

Kiadványok *OpenOffice.org* Writerrel

Linux az oktatásban
2010, október 16.

VALÓDI KISKAPITÁLISOK

SMALL CAPS

(Linux Libertine G)

SMALL CAPS

(Doulos SIL)

SMALL CAPS

(Charis SIL)

ALAPÉRTELMEZETT ÉS RÉGI LIGATÚRÁK

fi st

UGRÁLÓ SZÁMOK

1996

TIPOGRÁFIA

- Iparművészet
- Helyesírási szabályok (standardizált)
- Tipográfia szabályok (de facto standard)
- Fő eszköz: betűk
- Számítógépes tipográfia:
  - Kiadványszerkesztő (DTP) programok
  - Szövegszerkesztő programok feljövőben
    - MS Office 2010: OpenType ízelítő
    - OpenOffice.org 3.2: Graphite rendszer

FEJLETT BETŰRENDSZEREK

- TrueType + kiegészítő táblák + program
- Apple Advanced Typography (AAT)
  - Rugalmas, de zárt rendszer
- OpenType (Microsoft & Adobe)
  - Nyílt standard (AAT is át kezdi venni)
  - Zárt referenciaimplementáció (program)
- Graphite (SIL, OpenOffice.org)
  - Nyílt szabvány
  - Nyílt forráskódú implementáció

SZÖVEGSZERKESZTŐK

- MS Word 2010: pár OpenType tulajdonság
  - OpenType ligatúrák
  - ugráló és arányosan elhelyezett számok
  - stilisztikai betűcserék
- OpenOffice.org: teljes Graphite támogatás
  - OOo 3.2: Graphite betűrendszer
  - OOo 3.3: javított Graphite betűrendszer
    - Elválasztás, ligatúrán belül is
    - Jobb teljesítmény és megjelenítés

SZÖVEGSZERKESZTŐK II.

- ODF szabvány javasolt bővítése a fejlett betűkészlet-tulajdonságokhoz
  - *Proposal for Adding Font Feature Support to the ODF*, Keith Stribley & Martin Hosken, Oasis ODF-comment levelezőlista (2010. augusztus 30.)

GRAPHITE BETŰRENDSZER

- Fejlett **tt** betűrendszer („smart font”)
- Szabad **szoft**ver
- Bonyolult írásrendszerekhez (ázsiai stb.)
- Tipográf**fi**ához, kiskapitálisok, ligatúrák, ugráló számok, sőt: ezrestagolás
- Open**Off**ice.org-hoz: lábjegyzetszámozás pozicionálása, új számozási stílusok
- Magyar nyelvhez: magyar lábjegyzetszámozás, automatikus a/az névelők a számok elé, magyar számnevek

KOMPLEX ÍRÁSRENDSZEREK (CTL)

- Graphite fejlesztés eredeti célja (SIL International)
- Betűkészletjelek helyettesítése, beszúrása és átrendezése; ékezetek pozicionálása; alávágás; igazítás és elválasztás
- Szövegtartalomtól és nyelvtől függő viselkedés
- CTL logika a betűkészletben tárolva
- Leírás: GDL (Graphite Description Language)

BURMAI ÍRÁS (BURMAIUL: မြန်မာအက္ခရာ) AZ OOO-BAN

- Padauk Graphite font (ttf-sil-padauk csomag)
- Betűkombinációk automatikusan lecserélődnek a betűkészlet adatai alapján

မြန်မာအက + ခရာ =

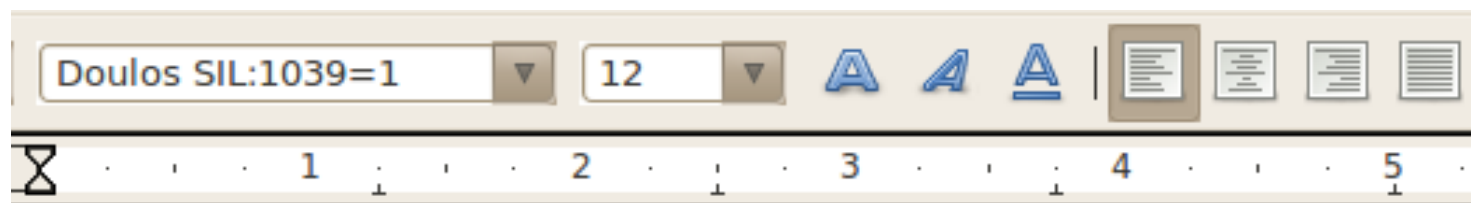
မြန်မာအက္ခရာ

GRAPHITE-TULAJDONSÁGOK AZ OPENOFFICE.ORG-BAN

- Beállítás kibővített betűkészletnevekkel
  - Szintaxis: betűnév:tulajdonság=érték
  - betűnév:tulajdonság=érték&tul2=érték
  - Pl. Doulos SIL:1039=1

Ŕ (<u>normal</u>)	ŕ (1039 = 1)
Ŋ (<u>normal</u>)	Ŋ (1024 = 2)

OPENOFFICE.ORG GRAPHITE KIEGÉSZÍTŐK

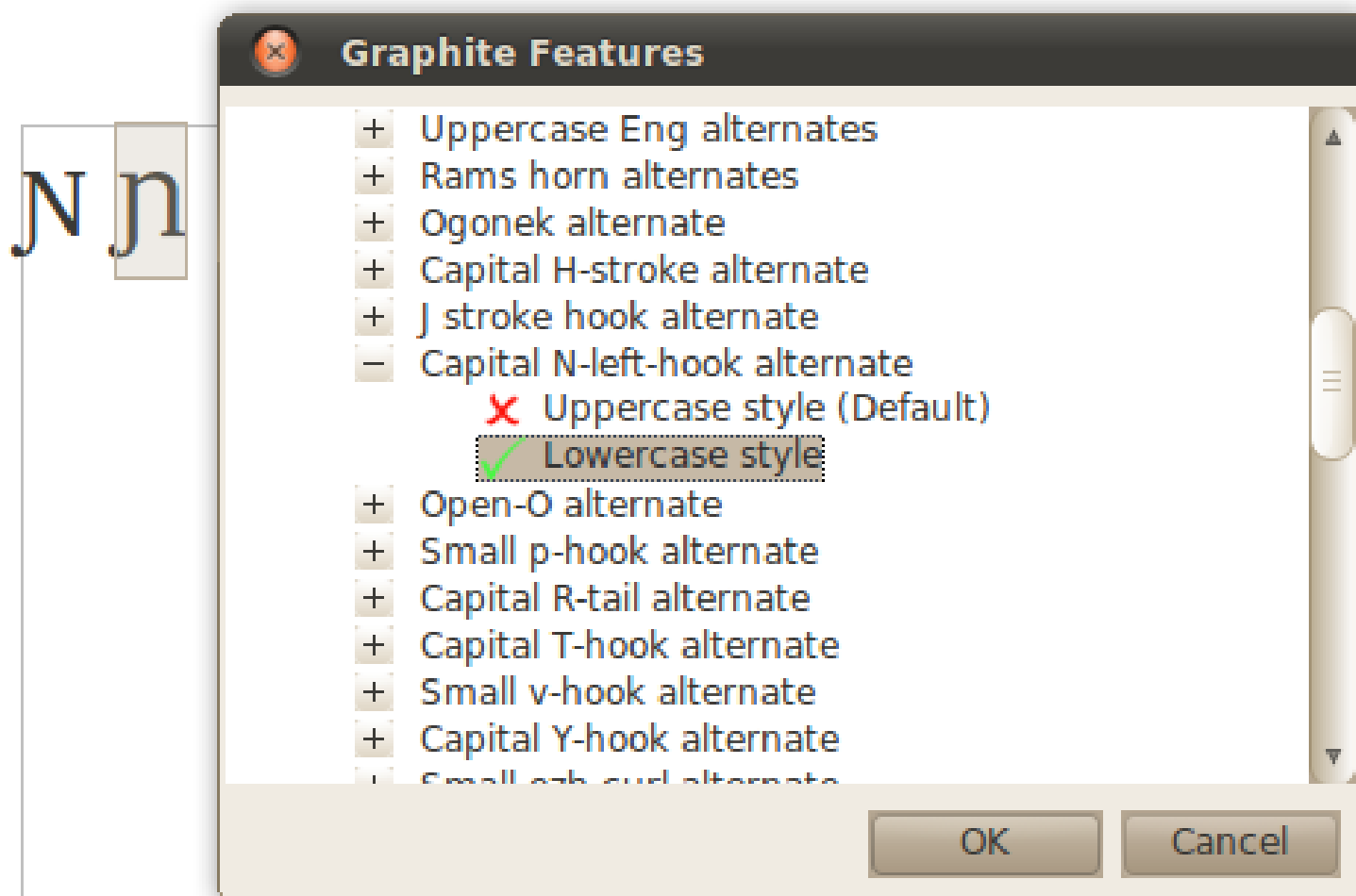
- Linux Libertine G és Biolinum G
  - Graphite betűkészletek fejlett tipográfiai és egyéb képességekkel
- Graphite OpenOffice.org-kiegészítő
  - Graphite-tulajdonságokat megjelenítő és kezelő kiegészítő
- Tipográfiai eszköztár
  - Graphite-beállítások eszköztárról
- OTF2GDL OpenType-ot Graphite-ra alakító

GRAPHITE OPENOFFICE.ORG- KIEGÉSZÍTŐ

- Általános kiegészítő a Graphite betűkészletekhez
- Stílusok és Graphite-gyorsítótár beállítása is

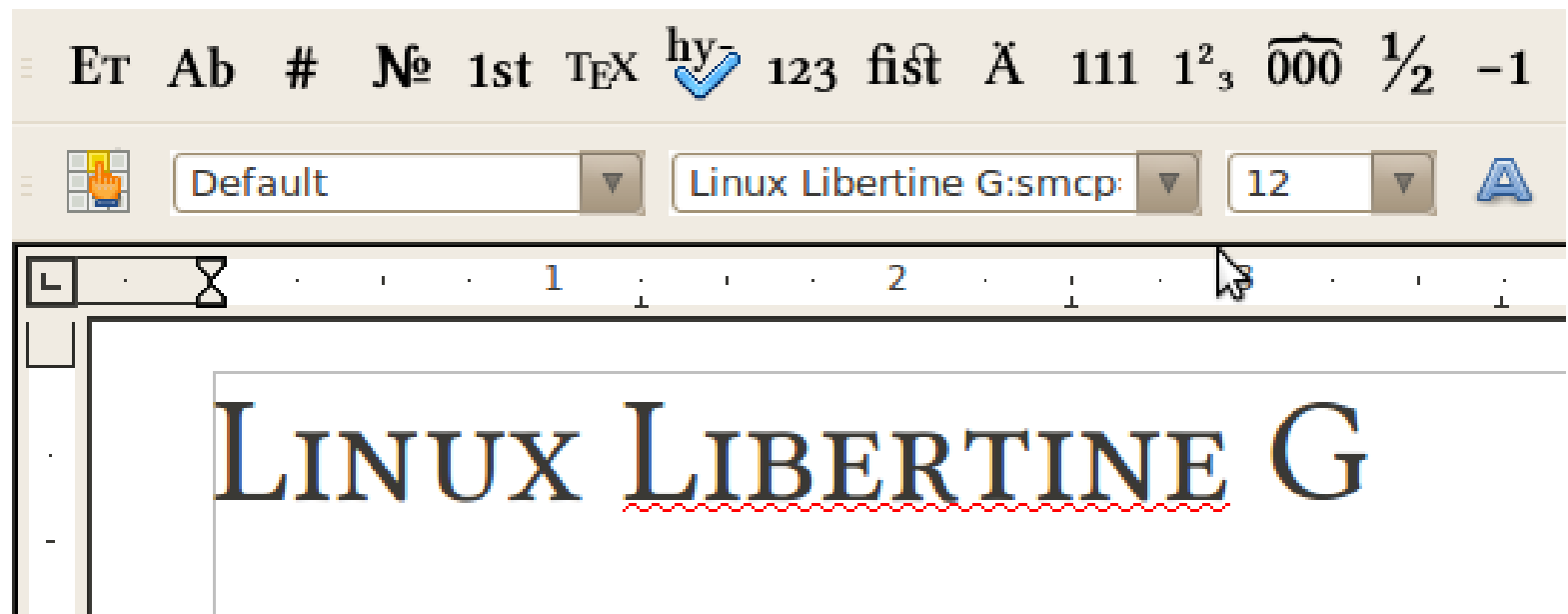

TIPOGRÁFIAI ESZKÖZTÁR

- OpenOffice-org-kiegészítő
- Linux Libertine G és Linux Biolinum G támogatása
- Karakter- és bekezdésstílusok beállítása is
- Bekapcsolás Nézet → Eszköztárak → Tipográfia
- LibreOffice-ban (korábbi változat OpenOffice.org-ban)

LINUX LIBERTINE G ÉS OTF2GDL

- Graphite változat az OpenType Linux Libertine-ből
- Linux Libertine OpenType tulajdonságok nagy része
- Új tulajdonságok, pl.
  - Automatikus ezrestagolás
  - Magyar határozott névelők a számok elé
  - Magyar lábjegyzetjelek
  - Lábjegyzetszámok és -jelek jobbra zárása
  - Számnévvé alakítás több mint 20 nyelven
- LibreOffice már tartalmazza
- OTF2GDL: általános OpenType-ról Graphitra alakító
- FSF.hu Alapítvány támogatásával

LINUX LIBERTINE G ÉS LINUX BIOLINUM G PÉLDÁK

- Régi ligatúrák

Linux Biolinum G:hlig=1

Rögvest

- Kiskapitális szöveg arányos ugráló számokkal

Linux Libertine G:smcp=1&onum=1&pnum=1

2010. OKTÓBER 16.

- Nagy kezdőbetűs kiskapitális sorszámnev a számból

Linux Libertine G:name=2&caps=1&smcp=1

KÉTEZER-TIZEDIK

LINUX LIBERTINE BETŰKÉSZLET- TULAJDONSÁGOK

Név	Leírás	Kiindulás	Eredmény
c2sc	Nagybetűből kiskapitális	Linux Libertine G	linux libertine g
case	Nagybetűs jelváltózat	(THE YEAR 2010)	(THE YEAR 2010)
dlig	Opcionális ligatúrák	ck, ch, tz	ck, ch, tʒ
fina	Szó végi jelváltózat	σσσσσ	σσσσς
frac	Törtek	1/2, 1/3, 2/3, 1/4, 3/4	½, ⅓, ⅔, ¼, ¾
hlig	Régi ligatúrák	ct, st	cṭ, sṭ
liga	Standard ligatúrák	fb, ff, fh, ffh, fi, ffi, fj, ffj, fk, ffk, fl, ffl, ft, fft, fh, fl, fs, ff, ft, tt, Qu, Th, °C, °F, ..., !!, !?, ?!, ??	fb, ff, fh, ffh, fi, ffi, fj, ffj, fk, ffk, fl, ffl, ft, fft, fh, fl, fs, ff, ft, tt, Qu, Th, °C, °F, ..., !!, !?, ?!, ??
locl	Nyelvi jelváltózat	ſ, Œ, ʒ, Ŧ, ſ, Ŧ	ſ, Œ, ʒ, Ŧ, ſ, ʒ
na1t	Alternatív számozás	(1)–(20)	①–⑳
onum	Ugráló számok	1 234 567 890	1 234 567 890

LINUX LIBERTINE BETŰKÉSZLET- TULAJDONSÁGOK II.

Név	Leírás	Kiindulás	Eredmény
pnum	Arányos számok	1 111 111 111	1 111 111 111
salt	Stiliztikai jelváltozat	&, h, β, θ, κ, φ, η, Α	Ϡ, h, β, θ, κ, φ, η, Α
sinf	Alsó index	1 234 567 890abcdefghijklmnopqrstuvwxyz	1 234 567 890abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
smcp	Kiskapitális	abcdefghijklmnopq...	ABCDEFGHIJKLMNO...PQ...
ss01	1. stíluskészlet	Ä, Ö, Ü	Ä, Ö, Ü
ss02	2. stíluskészlet	J, K, R	Ĵ, K, R
ss03	3. stíluskészlet	ß, ß	ss, SS
ss04	4. stíluskészlet	Ϡ	Ϡ
ss05	5. stíluskészlet	W	W (a Wikipédiához)
sup	Felső index	1 234 567 890abcdefghijklmnopqrstuvwxyz	1 234 567 890abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
zero	Áthúzott nulla	0	∅
ingl	Egyéb helyettesítés	i, j	ı, j

LINUX LIBERTINE G

BETŰKÉSZLET-TULAJDONSÁGOK

Név	Leírás	Kiindulás	Eredmény
align	Jobbra igazított lábjegyzetszámozás	1 10 100 *** † ††	1 10 100 *** † ††
arti	Határozott névelő	1, 2, 3, 4, 5, ...	az 1, a 2, a 3, a 4, az 5, ...
caps	Nagybetűsítés (1=mondat, 2=minden, 3=szavak vagy szórészek, 4=szavak)	hundred fifty-one	Hundred fifty-one HUNDRED FIFTY-ONE Hundred Fifty-One Hundred Fifty-one
circ	Kiemelt számok (1=bekarikázott, 2=zárójelezett, 3=inverz, 4=duplán bekarikázott)	1, 2, 3, 4, 5, ...	1: ①, ②, ③, ④, ⑤, ... 2: (1), (2), (3), (4), (5), ... 3: ①, ②, ③, ④, ⑤, ... 4: ①, ②, ③, ④, ⑤, ...
dash	Gondolatjelek javítása	Item - item item -, item - Item	Item – item item –, item – Item

LINUX LIBERTINE G

BETŰKÉSZLET-TULAJDONSÁGOK

Név	Leírás	Kiindulás	Eredmény
foot	Lábjegyzetjelek	1, 2, 3, 4, 5, 6, ...	*, †, ‡, §, **, ††, ... *, **, ***, †, ††, †††
frsp	Írásjelek előtti térköz	Ló! Ló? Ló: Ló;	Ló! Ló? Ló: Ló;
grkn	Számokból görög betű	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, ...	α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, ...
minu	Valódi mínuszjel	-1	-1
name	Számokból számnevek	99	1: kilencvenkilenc 2: kilencvenkilencedik 3: 99th
quot	Idézőjelek javítása	"item"	„item”
texm	TeX-mód	a^2 , a_n^* , SO_4^{2-} , $\rightarrow$ $\sum_{k=1}^n \alpha_i$	a^2 , a_n^* , SO_4^{2-} → $\sum_{k=1}^n \alpha_i$
thou	Ezrestagoló 1: 100 000-től 2: 10 000-től	12345 1234	12 345 1234 (thou = 1) 1 234 (thou = 2)
vari	Változat	1st one hundred and one	1 st one hundred one

HIVATKOZÁSOK

- Kiadványkészítés az OpenOffice.org Writer szövegszerkesztővel

<http://www.numbertext.org/writer/kiadvanykeszites.pdf> és

<http://www.numbertext.org/writer/kiadvanykeszites.odt> (ODF forrásdokumentum)

Graphite honlap, SIL International

<http://graphite.sil.org>

- Graphite OpenOffice.org-kiegészítő

<http://www.thanlwinsoft.org/GraphiteOOoExt/>

- Tipográfiai eszköztár

<http://extensions.services.openoffice.org/en/project/typo>

- Linux Libertine G és Biolinum G, OTF2GDL

<http://www.numbertext.org/linux/>

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

- Gyuris Gellértnek;
- Tímár Andrásnak;
- Az FSF.hu Alapítványnak;
- A budapesti OpenOffice.org és a Linux az Oktatásban konferencia szervezőinek;
- Az Open SKM Kft.-nek;
- És mindazoknak, akik észrevételeikkel, hibajelentéseikkel segítették a Writer jegyzet, Linux Libertine G, OTF2GDL és a tipográfiai eszköztár elkészítését.

